

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“КРИМІНОЛОГІЯ”

Харків
2012

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”**

Електронна копія

**ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“КРИМІНОЛОГІЯ”**

(освітньо-кваліфікаційний рівень “Магістр”,
спеціальність 8.03040101 “Правознавство”)

*Затверджено вченою радою університету
(протокол № 3 від 16.11.2012 р.)*

**Харків
2012**

Програма навчальної дисципліни “Кримінологія” (освітньо-кваліфікаційний рівень “Магістр”, спеціальність 8.03040101 “Правознавство”) / уклад.: В. В. Голіна, Б. М. Головкін, О. Ю. Шостко. – Х. : Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2012. – 18 с.

У к л а д а ч і: В. В. Голіна,
Б. М. Головкін,
О. Ю. Шостко

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 9 від 21.11.2012 р.)*

1. В С Т У П

“Кримінологія” – одна з важливих нормативних дисциплін в освітній професійній підготовці, без розуміння і осмислення якої неможливо вирішувати на належному рівні завдання, що стоять перед юристами. Приступаючи до вивчення дисципліни, слід пам’ятати, що кримінологія – це наука про злочинність, причини та умови злочинності й окремих видів злочинів, про особу злочинця й потерпілого, напрями, методи і заходи запобігання їй.

Мета даної навчальної дисципліни, яка складається із Загальної і Особливої частин, – теоретично і практично озброїти студента знаннями про соціальну сутність і детермінацію злочинності та її злочинних проявів (насильницької, корисливої (ненасильницької), корисливої насильницької, корупційної, організованої, рецидивної, професійної злочинності, злочинності неповнолітніх і молоді, необережної злочинності та ін.), основні напрями запобіжної діяльності державних органів, установ і громадських організацій, систему заходів, які ними розробляються і реалізуються відповідності до Конституції України, законів та інших нормативних актів, спрямованих на недопущення вчинення злочинів, захист прав та законних інтересів громадян, зниження “страху населення” перед злочинністю.

Студент, опановуючи основний матеріал кримінології, повинен **знати** ті сучасні чинники, які зумовлюють злочинність в Україні, головні типові кримінологічні риси тих, хто вчиняє зазначені та інші злочини, “фонові явища” (алкоголізм, наркоманія, аморальність, проституція, насильство в сім’ї, психологічні відхилення особистості тощо), що підвищують ризик вчинення злочинів, методика проведення кримінологічних досліджень, комплекс заходів на загальносоціальному, спеціально-кримінологічному та індивідуальному рівнях, основи прогнозування злочинності й планування відповідних заходів.

На основі цих знань студент **здобуває**, перш за все, **вміння** аналізувати рівень, структуру та динаміку злочинності в окремому регіоні (області, районі), виявляти причини й умови, які породжують і сприяють вчиненню конкретних злочинів,

та вживати заходи щодо їх усунення, організувати та проводити кримінологічні дослідження й узагальнювати отримані результати у межах практичної необхідності, а також разом з іншими фахівцями бере участь у розробці і реалізації різноманітних заходів протидії злочинності.

Крім того, кримінологія – наука міждисциплінарна, яка тісно пов'язана з кримінальним, кримінально-процесуальним, кримінально-виконавчим, адміністративним правом, філософією, соціологією, статистикою, культурологією, криміналістикою та іншими правовими і природничими галузями знань, що допомагає студентам глибше зрозуміти як необхідність їх засвоєння, так і роль у розумінні, поясненні генези злочинної поведінки і шляхів впливу на різні категорії злочинців та криміногенних осіб. Кримінологічні знання переконують, що тільки об'єднаними зусиллями держави і суспільства, учених, спеціалістів-професіоналів можна досягти позитивних тенденцій у сфері боротьби зі злочинністю.

Отримані у процесі вивчення кримінології (відвідування лекцій, виконання практичних завдань, консультації, іспиту) знання і вміння дадуть можливість спеціалісту-юристу, майбутньому практичному робітнику суб'єктів боротьби зі злочинністю виконувати свої функції щодо активної протидії злочинним проявам, укріплення законності та правопорядку більш різностороннє, кваліфіковано, оптимально і на сучасній науковій основі.

2. З М І С Т

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

1. Поняття, предмет і система кримінології

Поняття “кримінологія”, її предмет: злочинність, її причини й умови, особа злочинця і потерпілого, запобігання злочинності (загальна характеристика).

Місце кримінології в системі наукових знань. Співвідношення кримінології з філософією, соціологією, економікою, генетикою, наукою управління. Співвідношення кримінології з правовими науками: кримінальним, кримінально-процесуальним, кримінально-виконавчим, адміністративним, конституційним, міжнародним правом та іншими правовими науками.

Завдання кримінології на сучасному етапі розвитку країни у світлі Конституції України. Втілення кримінологічних положень у практику протидії злочинності.

Система кримінології як навчальної дисципліни. Загальна та Особлива частини кримінології, їх поняття і зміст. Кримінологічна класифікація злочинів як основа побудови Особливої частини кримінології.

2. Методологія і методика кримінології

Поняття “методологія наукового дослідження”. Визначальне значення методологічної основи для розробки відповідних їм методів дослідження. Поняття “методика кримінологічних досліджень”. Джерела кримінологічної інформації, основні вимоги до неї. Методи, методика та процедури кримінологічного дослідження.

Основні методи кримінологічних досліджень: правова і соціальна статистика, основні прийоми статистичного вивчення злочинності; засоби вибіркового дослідження та його репрезентативність; вивчення архівних кримінальних справ та іншої

офіційної документації за спеціалізованими питальниками, узагальнення та групування отриманих результатів; анкетний метод та види анкет; інтерв'ю, види та процедура інтерв'ювання; експертні оцінки; метод спостереження, види, специфіка застосування у кримінологічних дослідженнях; використання логіко-математичних і психологічних методів для вивчення злочинності, особи злочинця, причин і умов злочинності та запобігання їй; експеримент у кримінології, вимоги та межі його проведення.

Поняття “програма” та “етапи кримінологічного дослідження”, оцінка надійності отриманих результатів.

3. Історія кримінології

Виникнення кримінології як науки, основні етапи її розвитку. Кримінологічні ідеї у світових філософських і політологічних ученнях. Три етапи розвитку кримінології, їх періодизація. Класичний період, значення праць Ч. Беккарія, І. Бентама, Дж. Говарда для розвитку кримінологічних ідей. Особливості антропологічної школи та основні положення праць Ч. Ломброзо, розвиток біосоціальних концепцій у XX та XXI ст. Соціологічний напрям, основні положення теорій, розроблених Е. Дюркгеймом, Е. Феррі, Г. Тардом, М.Гернетом, Д. Дрилем, С. Познишевим та ін. Соціологічні теорії американських учених XX ст.

Етапи формування кримінології за радянських часів. Відродження кримінології на початку 60-х рр. Кримінологічні установи в СРСР. Стан сучасної кримінології в Україні та зарубіжних країнах. Концепція розвитку кримінологічної науки в Україні на початку XXI століття.

Міжнародні кримінологічні науково-дослідні установи. Конгреси ООН із запобігання злочинності та кримінальної юстиції.

4. Злочинність та її вимірювання

Поняття “злочинність” та її вимірювання. Загальна характеристика злочинності як соціально-правового явища, її відмінні риси та ознаки. Основні кількісно-якісні вимірювання злочинності: рівень, коефіцієнти, структура, динаміка. Їх поняття та визначення. Соціальні та правові явища, які впливають на рівень та динаміку злочинності. Географія, характер, ціна злочинності. Пряма та непряма шкода від злочинності. Поняття, види, негативні наслідки латентної злочинності. Засоби виявлення латентної злочинності.

Характеристика сучасної злочинності у світі та в Україні, тенденції її розвитку.

5. Детермінація злочинності

Поняття “кримінологічна детермінація”. Взаємозв’язок злочинності з різними соціальними явищами та процесами. Класифікація детермінантів злочинності, критерії класифікації (за механізмом впливу на злочинність, за рівнем, змістом, природою та ін.). Детермінанти злочинності: економічні, соціальні, суспільно-психологічні, політичні, організаційно-управлінські та інші соціальні явища і процеси. Теоретичні проблеми детермінації сучасної злочинності в Україні. “Фонові явища” (алкоголізм, наркоманія, проституція, насильство в сім’ї, безприступність тощо) та їх роль у детермінації злочинності.

6. Особистість злочинця

Поняття “особистість злочинця”. Характеристика основних підходів до цієї проблеми сучасних кримінологів (І. М. Даншин, А. Ф. Зелінський, О. М. Костенко). Соціально-демографічна, кримінально-правова, особистісно-рольова, морально-психологічна структура особистості злочинця. Соціальне та біологічне в особистості злочинця, їх співвідношення. Процес становлення особистості злочинця. Його антисоціальна спрямо-

ваність і кримінальна мотивація поведінки. Роль виховання, оточуючого середовища, психічних аномалій в її формуванні. Типологія злочинців за критеріями антисуспільної спрямованості особистості та ступенем глибини цієї спрямованості. Наукове та практичне значення вивчення особистості злочинця. Критичний аналіз основних зарубіжних та вітчизняних концепцій щодо особистості злочинця.

7. Причини і умови окремого (одиночного) злочину

Поняття “причини вчинення злочину”. Шляхи засвоєння особою антисуспільних поглядів, звичок і настанов. Інститути соціалізації людей та їх недоліки. Поняття “умови вчинення злочину”. Класифікація умов. Поняття “конкретна життєва ситуація,” її види і значення у вчиненні злочину. Привід та його роль у вчиненні злочину. Механізм злочинної поведінки. Кримінологічна віктимологія – вчення про жертву злочину та її поведінку. Поняття “віктимізація”, “віктимність”, “віктимологічна ситуація”. Стан віктимологічних досліджень в Україні.

8. Запобігання злочинності

Поняття “запобігання злочинності”. Загальносоціальне, спеціально-кримінологічне та індивідуальне запобігання злочинності й окремим злочинам. Основні вимоги до запобіжних заходів. Класифікація запобіжних заходів та їх загальна характеристика. Методи запобіжного впливу, їх класифікація. Об’єкт запобіжного впливу та його основні властивості (криміногенність, динамічність, латентність та ін.). Суб’єкти запобігання злочинності. Правове, наукове, інформаційне та інше ресурсне забезпечення запобігання злочинності в Україні. Координація запобіжної діяльності, її форми та суб’єкти. Кримінологічна політика в Україні. Комплексні програми запобігання злочинності в Україні, їх характеристика і значення.

Запобігання злочинності органами місцевого самовря-

дування. Основні напрями запобіжної діяльності правоохоронних органів. Органи загального і господарського управління та контролю як суб'єкти запобігання. Їх завдання і функції. Роль трудових колективів, громадськості і громадян у запобіганні злочинам.

9. Кримінологічне прогнозування, планування і програмування заходів запобігання злочинності

Поняття, завдання і види кримінологічного прогнозування. Методи кримінологічного прогнозування. Методи екстраполяції й експертних оцінок. Прогнозування індивідуальної злочинної поведінки.

Поняття, завдання і види кримінологічного планування. Органи по плануванню заходів боротьби зі злочинністю. Види планів та форма контролю за їх виконанням. Особливості кримінологічного планування на окремому об'єкті і в районі. Програмування заходів протидії злочинності. Загальнодержавні та регіональні цільові програми протидії злочинності.

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

10. Насильницька злочинність проти життя та здоров'я особи та запобігання їй

Кримінологічна характеристика насильницьких злочинів проти життя та здоров'я особи. Основні кримінологічні риси осіб, які вчиняють насильницькі злочини. Детермінація насильницьких злочинів проти життя та здоров'я особи. Запобігання насильницькій злочинності проти життя та здоров'я особи. Значення профілактики побутових конфліктів.

11. Злочини проти волі, честі та гідності особи та запобігання їм

Кримінологічна характеристика злочинів проти волі, честі та гідності особи (торгівля людьми, незаконне позбавлення волі або викрадення людини, експлуатація дітей). Детермінація злочинів проти волі, честі та гідності особи. Запобігання злочинності проти волі, честі та гідності особи.

12. Статеві злочини та запобігання їм

Загальна кримінологічна характеристика злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості. Зґвалтування як найбільш поширений злочин проти статевої свободи та статевої недоторканості. Особа злочинця-гвалтівника. Причини й умови зазначених злочинів та основні напрями запобігання їм.

13. Кримінологічна характеристика та запобігання злочинам проти власності

Рівень, структура, динаміка, географія, топографія, латентність, “ціна” корисливих (ненасильницьких) і корисливих

насильницьких злочинів проти власності. Кримінологічні особливості вчинення злочинів проти власності на організованій і професійній основі. Роль ситуативних чинників та віктимної поведінки потерпілих у механізмі вчинення злочинів проти власності. Особа крадія, шахрая, грабіжника, розбійника, бандита, вимагача. Детермінація злочинів проти власності. Запобігання злочинам проти власності.

14. Економічна злочинність та запобігання їй

Поняття, ознаки і види економічної злочинності. Кримінологічна характеристика економічної злочинності (кількісно-якісні показники, характеристика особистості економічного злочинця). Проблеми латентності даного виду злочинності. Детермінація економічної злочинності. Загальносоціальне і спеціально-кримінологічне запобігання економічній злочинності.

15. Екологічна злочинність та запобігання їй

Кримінологічна характеристика екологічної злочинності (кількісно-якісні показники, характеристика особистості злочинця). Детермінація екологічної злочинності. Специфіка запобігання екологічним злочинам.

16. Злочини у сфері використання ЕОМ, систем комп'ютерних мереж і мереж електров'язку

Поняття та кримінологічна характеристика кіберзлочинності. Детермінація вчинення кіберзлочинів. Запобігання кіберзлочинності.

17. Злочини проти громадської безпеки та запобігання їм

Загальна кримінологічна характеристика злочинності проти громадської безпеки. Бандитизм: кримінально-правові та кримінологічні кількісно-якісні показники. Типологія банд. Особа злочинця – лідера банди і рядових злочинців – членів банди. Детермінація організації і діяльності банд в Україні. Запобігання бандитизму.

18. Наркозлочинність та запобігання їй

Кримінологічна характеристика наркозлочинності (рівень, структура, динаміка, географія, “ціна”). Організований наркобізнес. Особа наркозлочинця. Детермінація вчинення наркозлочинів. Стратегічні напрями запобігання злочинам у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.

19. Злочини у сфері службової діяльності та запобігання їм

Кримінологічна характеристика злочинів у сфері службової діяльності. Особливості оцінки їх рівня з урахуванням латентності. Особистість злочинця, основні риси. Детермінація злочинів у сфері службової діяльності в сучасній Україні. Запобігання злочинам у сфері службової діяльності.

20. Злочинність у місцях позбавлення волі та запобігання їй

Поняття і кримінологічна характеристика злочинності у місцях позбавлення волі. Специфіка особи злочинця, що вчинює злочини у місцях позбавлення волі. Криміногенні явища

злочинності у місцях позбавлення волі. Роль кримінальної субкультури у детермінації злочинності в місцях позбавлення волі. Запобігання злочинності в місцях позбавлення волі.

21. Організована злочинність та запобігання їй

Організована злочинність як глобальна і національна проблема, її небезпечність. Визначення, ознаки організованої злочинності. Кримінологічна характеристика організованої злочинності в Україні (кількісно-якісні показники, характеристика особистості організованого злочинця). Детермінація організованої злочинності в Україні. Заходи запобігання та протидії організованій злочинності. Міжнародне співробітництво у сфері контролю організованої злочинності, досвід зарубіжних країн в означеній сфері.

22. Злочинність неповнолітніх і молоді та запобігання їй

Кримінологічна характеристика злочинності неповнолітніх (кількісно-якісні показники, характеристика особистості неповнолітнього злочинця). Детермінація злочинності неповнолітніх. Роль умов життя і виховання, неформальних об'єднань, антисупільної поведінки дорослих, дозвільних груп, а також ЗМІ у механізмі окремого злочину, вчиненого неповнолітнім. Запобігання злочинності неповнолітніх. Проблеми впровадження ювенальної юстиції в Україні.

Особливості злочинності, особистості, детермінації злочинів, які вчинюють особи молодого віку. Основні форми і методи запобіжної роботи серед цієї категорії правопорушників.

23. Злочинність жінок та запобігання їй

Кримінологічна характеристика злочинності жінок. Особа жінки-злочинця, специфіка формування. Криміногенні

явища, що детермінують злочинність жінок. Особливості загальносоціального та спеціально-кримінологічного запобігання злочинності жінок.

24. Рецидивна злочинність та запобігання їй

Поняття і кримінологічна характеристика рецидивної злочинності (рівень, структура, динаміка, географія). Поняття “злочинна кар’єра рецидивіста” та її характерні риси. Особа злочинця-рецидивіста. Типологія рецидивістів. Детермінація рецидивної злочинності. Загальносоціальне та спеціально-кримінологічне запобігання рецидивній злочинності.

25. Професійна злочинність та запобігання їй

Поняття і визначення професійної злочинності. Кримінологічна характеристика професійної злочинності. Основні кримінологічні риси особистості злочинця-професіонала. Детермінація професійної злочинності. Роль кримінальної субкультури у відтворенні професійної злочинності. Загальносоціальне та спеціально-кримінологічне запобігання професійній злочинності.

26. Злочини, вчинені з необережності, та запобігання їм

Рівень, структура і динаміка необережних злочинів. Причини й умови необережних злочинів. Специфіка взаємозв’язку особи і ситуації в необережних злочинах.

Кримінологічна характеристика дорожньо-транспортних злочинів. Соціально-психологічні і моральні особливості особи необережного злочинця. Аварійні ситуації і роль інших, крім водіїв, учасників руху у їх створенні. Детермінація злочинних порушень правил експлуатації транспорту. Запобігання

дорожньо-транспортним злочинам.

Основні кількісно-якісні показники злочинних порушень правил охорони праці і техніки безпеки. Особа злочинця даних злочинів. Особливості кримінологічної характеристика потерпілих, дії яких створили або сприяли вчиненню злочину і настанню тяжких наслідків. Детермінація порушень правил охорони праці і техніки безпеки. Мотиви порушень. Запобігання злочинним порушенням правил охорони праці і техніки безпеки. Специфіка запобіжних заходів.

27. Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини) та запобігання їм

Поняття військових злочинів та їх кримінологічна характеристика. Особа злочинця, яка вчинила військовий злочин. Детермінація військових злочинів. Запобігання військовим злочинам.

28. Корупційна злочинність, основні напрями запобігання і протидії

Визначення корупції як соціального явища, види корупційних проявів. Кримінологічна характеристика корупційних правопорушень, проблеми латентності, засоби виявлення. Детермінація сучасної корупції в Україні. Законодавство у сфері запобігання і протидії корупції, практичні заходи запобігання і протидії. Роль громадських організацій у зменшенні рівня корупції в Україні. Міжнародно-правові документи у сфері контролю корупції.

3. СПИСОК НОРМАТИВНИХ АКТІВ І ЛІТЕРАТУРИ

Конституція України 1996р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

Про затвердження плану заходів з виконання Концепції реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень на період до 2015 року: постанова Кабінету Міністрів України від 08.08.2012 р. № 767 // Офіц. вісн. України. – 2012. – № 73. Ст. 2935.

Про попередження насильства в сім'ї: Закон України від 15.11.2001р. // Там же. – 2001. – № 51. – Ст. 2258.

Кримінологія: Загальна та Особлива частини: [підруч.] / І. М. Даньшин, В. В. Голина, М. Ю. Валуйська та ін.; за ред. В. В. Голини. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Х.: Право, 2009. – 288 с.

Курс кримінології: Загальна частина і Особлива частини: [підруч. у 2-х кн.] / за ред. О. М. Джузи. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 352 с.

Голина В.В. Криминологическая профилактика, предотвращения и пресечение преступлений: учеб. пособ. / В. В. Голина. – К.: УМК ВО при Минвузе УССР, 1989. – 72с.

Голина В. В. Запобігання злочинності в Україні: навч. посіб. / В. В. Голина, М. Ю. Валуйська. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2007. – 107 с.

Головкін Б. М. Корислива насильницька злочинність в Україні: феномен, детермінація, запобігання: [моногр.] / Б. М. Головкін. – Х.: Право, 2011. – 432 с.

Даньшин І. М. Усталені форми злочинності (кримінологічний нарис) / І. Н. Даньшин. – Х. Акта, 2002. – 147 с.

Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: [у 3 кн.] / А. П. Закалюк. – К.: Ін юре, 2007. – Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. – 424 с.

Запобігання злочинності (теорія і практика): [навч. посіб.] / В. В. Голина. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2011. – 120с.

Кримінологічна характеристика злочинів проти життя

та здоров'я особи, що вчиняються неповнолітніми / В. В. Голіна, В. П. Ємельянов, С. Ю. Лукашевич та ін.; за ред. В. В. Голіни. – Х. : Кроссрууд, 2007. – 156 с.

Кримінологічні проблеми попередження злочинності неповнолітніх у великому місті: досвід конкретно-соціологічного дослідження: [моногр.] / за ред. В. В. Голіни, В. П. Ємельянова. – Х. : Право, 2006. – 292 с.

Кримінологічна віктимологія: навч. посіб. / за ред. О. М. Джужи. – К.: Атіка, 2006. – 352 с.

Лукашевич С. Ю. Попередження злочинності засуджених в місцях позбавлення волі : моногр. / С. Ю. Лукашевич. – Х. : СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2006. – 104 с.

Оболенцев В. Ф. Латентна злочинність: проблеми теорії та практики попередження / В. Ф. Оболенцев. – Х. : СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2005. – 128 с.

Потерпілий від злочину (міждисциплінарне правове дослідження) / за ред. Ю. В. Бауліна, В. І. Борисова. – Х. : Кроссрууд, 2008. – 364 с.

Туляков В. А. Виктимология. Социальные и криминологические проблемы / В. А. Туляков. – Одесса : Юрид. лит., 2000. – 335 с.

Шакун В. І. Урбанізація і злочинність : моногр. / В. І. Шакун. – К. : Укр. акад. внутр. справ, 1996. – 256 с.

Шостко О. Ю. Протидія організованій злочинності в європейських країнах: моногр. / О. Ю. Шостко. – Х. : Право, 2009. – 400 с.

Навчальне видання

Електронна копія

ПРОГРАМА

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“КРИМІНОЛОГІЯ”

(освітньо-кваліфікаційний рівень “Магістр”,
спеціальність 8.03040101 “Правознавство”)

У к л а д а ч і: ГОЛІНА Володимир Васильович,
ГОЛОВКІН Богдан Миколайович,
ШОСТКО Олена Юріївна

Відповідальний за випуск *В. В. Голіна*

Редактор *Л. В. Русанова*
Комп’ютерна верстка *Л. П. Лавриненко*

План 2012

Підп. до друку 12.12.2012. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.
Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 1,25. Облік.-вид. арк. 0,65. Вид. № 238.
Тираж 150 прим. Зам. № 4545. Ціна договірна.

Редакційно-видавничий відділ
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.

Друкарня
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.